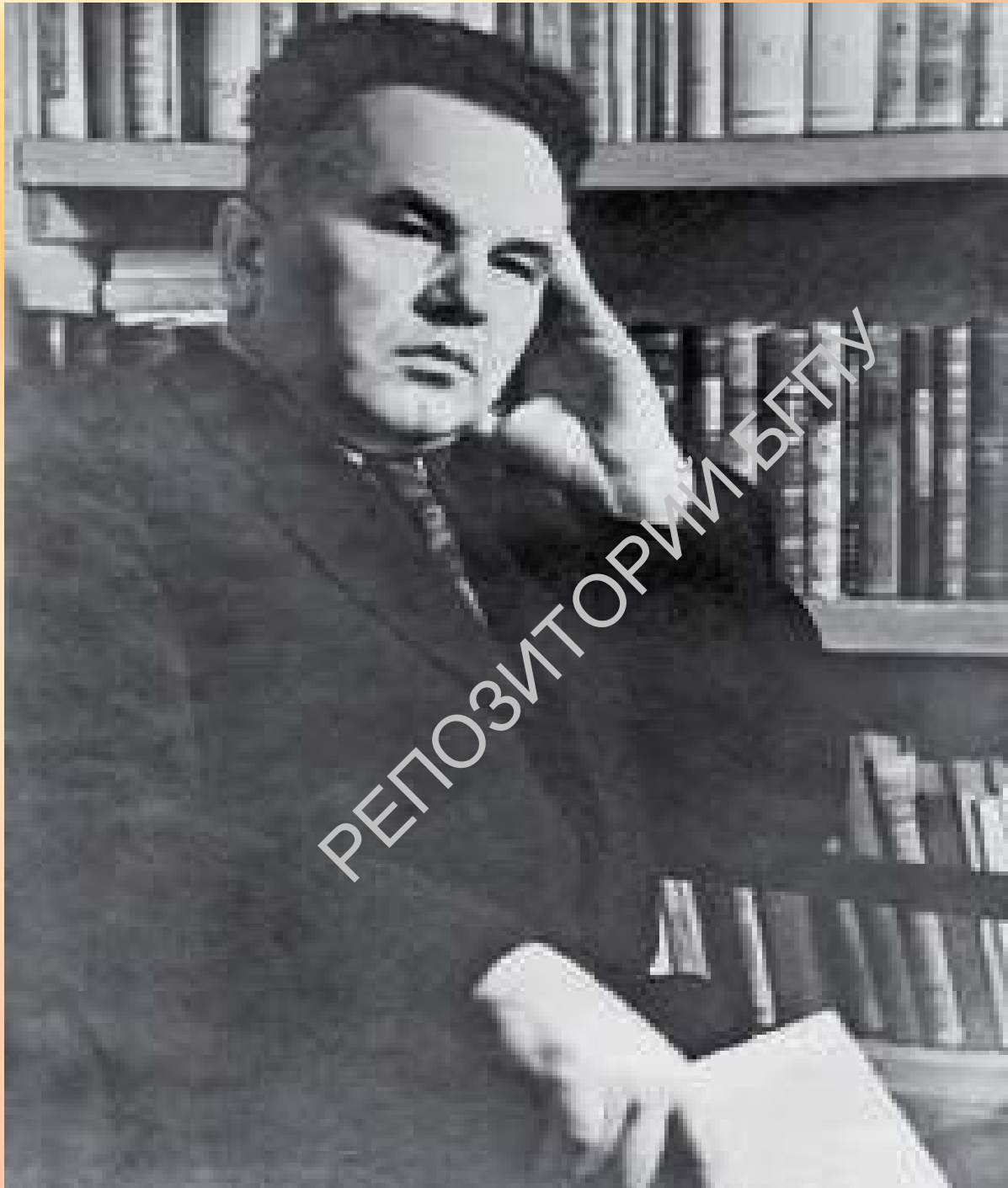

Алесь Якімовіч

РЕПОЗИТОРІЙ БГПУ

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

Біографія

Якімовіч Алесь, нарадзіўся 17.01.1904 г. у вёсцы Чурылава Ўздзенскага раёна Менскай вобласці ў сялянскай сям'і.

Скончыў Беларускі педагагічны тэхнікум (1926), у 1930 г. — літаратурна-лінгвістычнае аддзяленне педагагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. З 1924 г. працаваў у рэдакцыях часопісаў «Беларускі піянер», «Іскры Ільіча». Быў сябрам літаратурнага аб'яднання «Маладняк». У першыя месяцы Вялікай Айчыннай вайны выкладаў у адной з сярэдніх школ г. Чыстапаля (Татарыя), быў адказным сакратаром раённай газеты ў Казахстане.

З кастрычніка 1942 г. — у Савецкай Арміі, камандзір стралковага ўзвода, затым роты, пад Харкавам быў цяжка паранены (1943). Жыў у Маскве, займаўся рэдактарскай працай (1943-1944). Быў старшым рэдактарам Дзяржаўнага выдавецтва БССР (1944-1945, 1948-1954), адказным рэдактарам часопіса «Бярозка» (1945-1948), літкансультантам СП БССР (1955-1960). Сябра СП СССР з 1934 г.

Друкавацца пачаў у 1923 г. (часопіс «Маладняк»). **Першая кніжка** «Вершы» (1925). Пісаў пераважна для дзяцей.

Выдаў кнігі апавяданняў, аповесцей «Гул бубна» (1925), «Перамога» (1932), «Незвычайны мядзведзь» (1934), «Выпадак на чыгунцы» (1938), «Помета» (1946), «Сябры» (1948), «Аповесці і апавяданні» (1949), «Гаворыць Масква» (1951), «Арляняты» (апавяданні, аповесці, казкі, 1952), «Я — юны піянер» (1952), «Базылёў курган» (1954), «Новы год» (1958), «Смелыя людзі» (1960), «Адкуль ліха на свеце» (1963), «Прыгоды хлопчыка Іларыка» (1965), «Канец сэрвітуту» (1968), «Светлы дзень» (апавяданні і казкі, 1969), «Кастусь Каліноўскі» (1971), «Цяжкі год» (1976), нарысы «Коска» (1935), «У нашай сталіцы» (1954), літаратурныя казкі ў вершах і прозе «Каваль Вярнідуб» (1936), «Казка пра смелага вожыка» (1937), «Браты Лазоўскія» (1965), зборнік паэзіі «Улетку» (1947). У 1967 г. выйшлі Выбраныя творы ў 2-х, у 1978-1980 гг. — у 3 тамах.

У яго апрацоўцы асобнымі выданнямі выйшла шмат беларускіх казак, а таксама зборнікі **«Каток — залаты лабок»** (1955), **«Бацькаў дар»** (1957), **«З рога ўсяго многа»** (1959), **«Андрэй за ўсіх мудрэй»** (1983).

Сааўтар **«Чытанкі»** для 2 класа (з Е.Тародкінай, 1933), аўтар падручніка для 2 класа **«Роднае слова»** (1932), кніг для чытання **«Слухай — запамінай: Азбука ў вершах і малюнках»** (1948), **«Звяры нашых лясоў»** (1951).

На беларускую мову пераклаў асобныя творы
А.Пушкіна, М.Някрасава, П.Яршова, І.Крылова,
І.Тургенева, Д.Маміна-Сібірака, Л.Талстога,
А.Чэхава, У.Маякоўскага, М.Горкага, К.Чукоўскага,
С.Маршака, С.Міхалкова, А.Гайдара, М.Носава,
І.Франка, М.Рыльскага, П.Тычыны, Н.Забілы,
Г.Х.Андэрсена, Дж. Лондана, Г.Мапасана і інш.

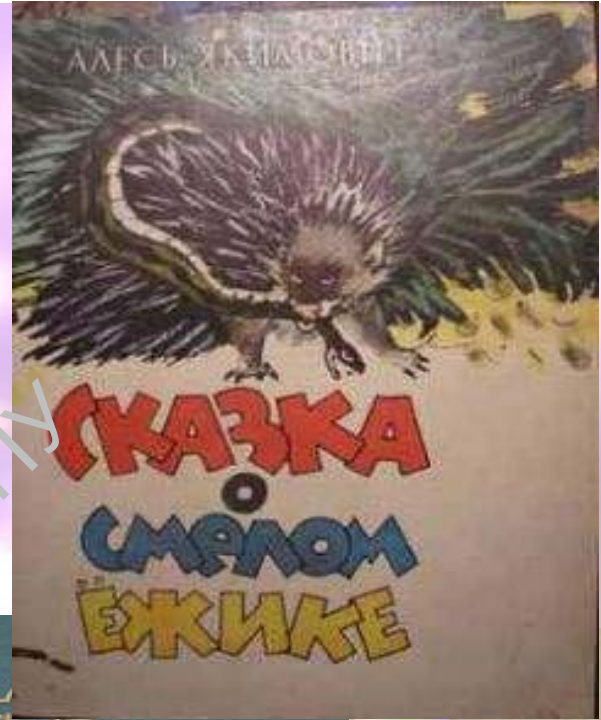
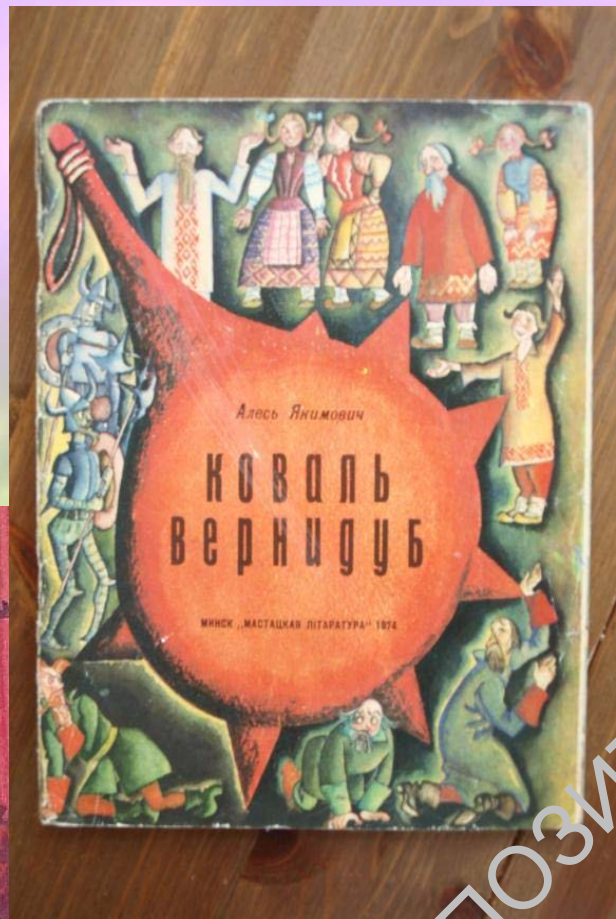
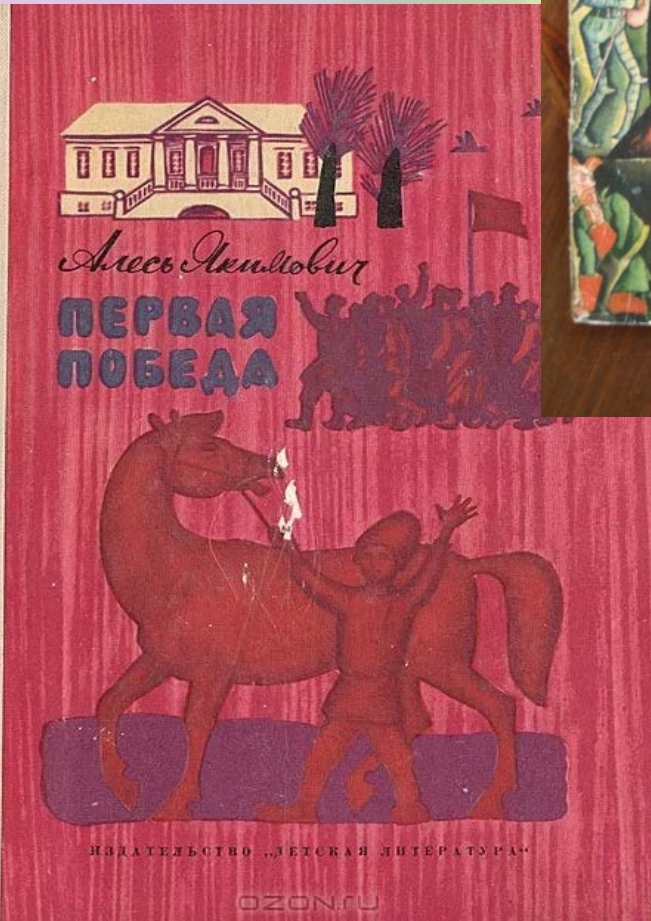
**Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР (1974) за
аповесці «Адкуль ліха на свеце», «Канец
сервітуту» і «Кастусь Каліноўскі»**

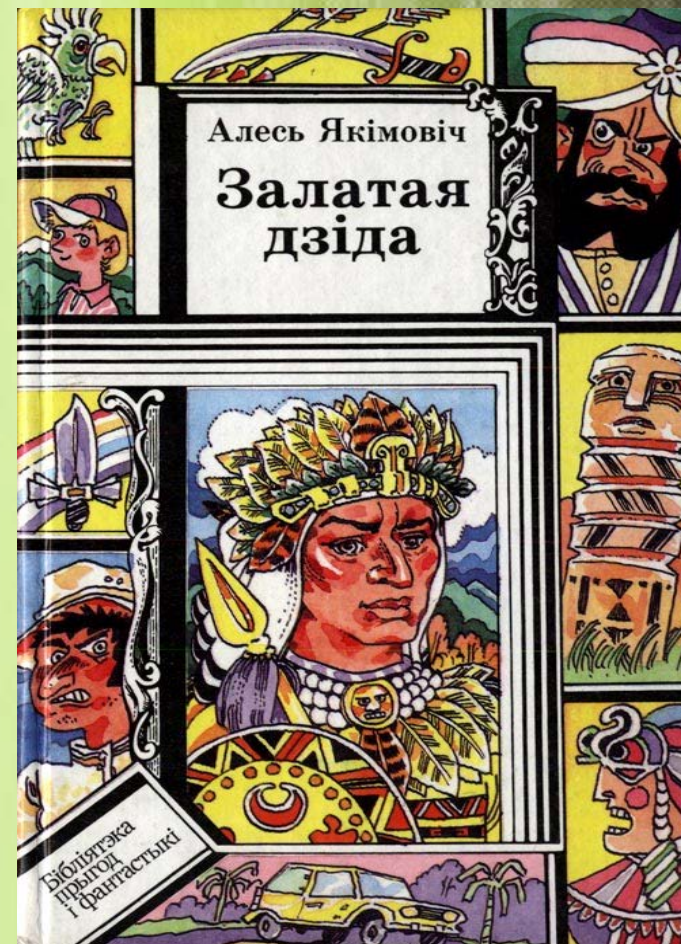
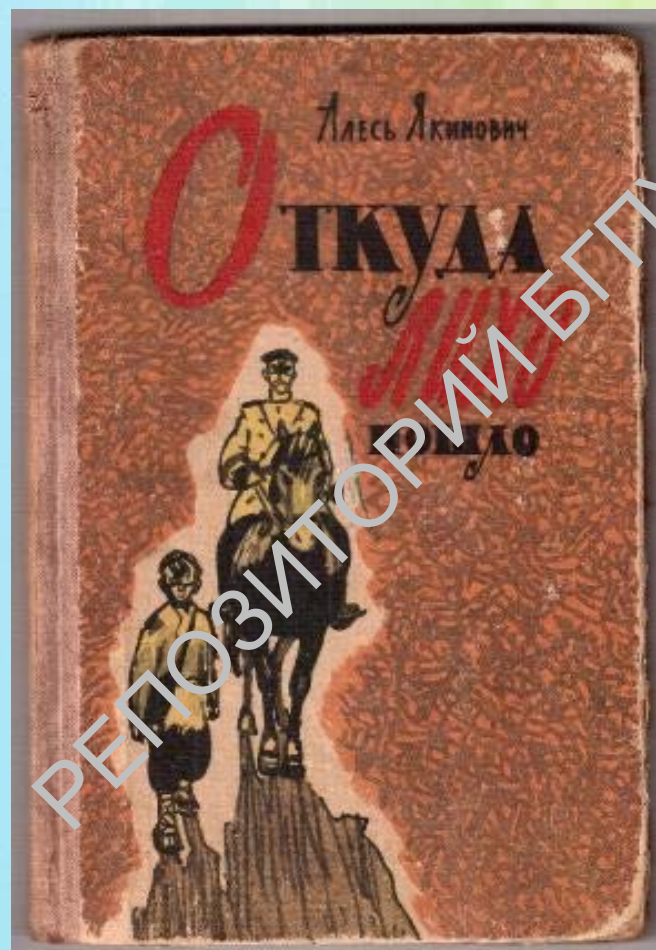
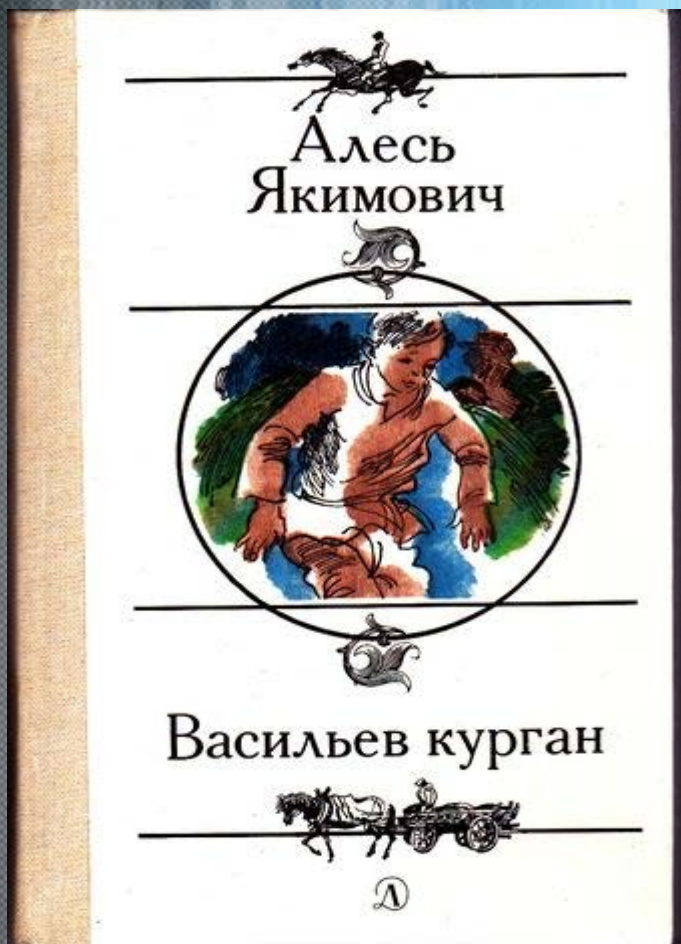
**Узнагароджаны двума ордэнамі Працоўнага
Чырвонага Сцяга і медалямі.**

Заслужаны дзеяч культуры Беларускай ССР (1968)

Памёр 15.01.1979 г.

Майстэрства Алеся Якімовіча-казачніка

Якімовіч пераклаў на беларускую мову ўсе казкі Пушкіна, Яршова «Канёк-Гарбунок», казкі Андэрсена і інш казкі і творы для дзяцей.

Першая літаратурная казка Якімовіча «Каваль Вярнідуб». У яе сюжэце выкарастыны матывы некалькіх беларускіх чарадзейных казак пра волатаў-асілкаў - заступнікаў прыгнечаных, пакрыўджаных. У казцы, як і ў народнай ёсць зачын (пераносіць чытача ў фантастычную краіну, што знаходзіцца «Недалёка, не блізка...»). Жыў у той краіне яе ўладар – найлюты цар. Таго цара не хвалявала, што народ яго краіны пакутаваў ад галаду і няволі. Калі ад галаду пачалі паміраць людзі, цар скеміў, што калі ўсе паднявольныя памруць, то давядзецца яму працаваць гарбом сваім. Тады ён вырашыў звярнуцца да сваіх дарадцаў, а тыя параілі знішчыць усіх малых. Цар адразу прыняў гэту параду і пачаў склікаць сваіх катаў. Маці Вярнідуба Параска ўратавала сына, песціла яго і даглядала. Вярнідуб пайшоў на сустрэчу выпрабаванням, тройчы браў ён ў рукі чарадзейную булаву ў час сустрэчы з сіламі зла. Першы раз з разбойнікам Салаўём. Перамог Вярнідуб і цара з яго войскам. У вобразе Вярнідуба спалучана казачнае і рэальнае: ён добра выхаваны, умее прывеціць, падтрымаць чалавека, нікому не дазволіў Вярнідуб прынізіць сябе, нішто не магло яго запалохаць, ён заўсёды гатоў уступіць у барацьбу са злом. Казка выходзіць у дзяцей прыгажосць народных вобразаў, выходзіць ў іх разуменне ідэалаў дабрыні, прыгажосці, чалавечнасці, адданасці свайму народу.

«Казка пра смелага вожыка» напісана прозай, у казцы шмат дыялогаў. Дзецям перадаецца думка аб тым, што трэба ўмець пераадольваць палахлівасць, бо нават дужыя, калі яны баяцца, становяцца смешнымі і бездапаможнымі. У пасляваенны час Якімовіч заняўся апрацоўкай беларускіх народных казак. Якімовіч апрацаваў больш за 200 беларускіх народных казак. Многія з іх увайшлі ў зборнікі казак А.Якімовіча: «Каток – залаты лабок», «Бацькаў дар», «З рога ўсяго многа», «Андрэй за ўсіх мудрэй» і інш. Апрацаваныя ім казкі перакладзены на многія мовы: рускую, украінскую, польскую і інш.

Тэме ВАВ прысвечаны апавяданні «Чарнавочка», «Аладкі», «Аўтамат» і інш. У гэтых творах адлюстроўвана мужнасць, узаемная падтрымка савецкіх людзей, аб'яднаных прагай перамогі над нямецка-фашысцкімі акупантамі. Расказаваў Якімовіч і пра дзяцей, якія на часова акупіраванай ворагам тэрыторыі Беларусі таксама актыўна ўключыліся ў змаганне. Беларускія дзеці ў час вайны станавіліся партызанскімі разведчыкамі, сувязнымі. Усяго 4 класы скончыла да вайны дзяўчынка Валя, якая стала вопытнай партызанкай сувязной, і калі па даносу здрадніка трапіла яна ў гестапа, дык загінула, але нічога не сказала ворагам (апавяданне «Чарнавочка»).

Шмат апавяданняў пра жыццё, вучобу, узаемаадносіны дзяцей.

Тэма працы, выхавання ў дзяцей працавітасці ў апавяданні «Залатыя рукі» - цімураўцы дапамагаюць нямоглым старым. У апавяданні «Васількі» гарадскі хлопчык Віця, які прыехаў у вёску да бабулі ганарыцца сваімі працаднямі. Разам з аднагодкамі ён дапамагае калгаснікам. Ніколі не адчуваў сябе ён такім дужым, самастойным, як тут, працуючы побач з таварышамі.

Глыбока ўразіла яго вясковая прырода. Упершыню ўбачыў ён жывы васілёк, з-за якога аднойчы настаўніца паставіла яму 2. (Віця не мог ніяк пагадзіцца, што васілёк – пустазелле. Ён адказаў настаўніцы «Не!»).

Шмат увагі пісьменнік удзяляў ў сваіх апавяданнях роднай прыродзе. Пісаў Якімовіч і пра непажаданыя звычкі, схільнасці дзяцей, але ніколі не павучаў адкрыта. У апавяданні «Слабая воля» запрашаў чытачоў падумаць, паразважаць каго можна лічыць сапраўдным сябрам. Аказалася, што ў вучня 4 класа Мішы воля зусім не слабая, нават моцная, ды не на тое скіравана. У апавяданні «Цяжкая хвароба» адметна паказан вобраз хітруна. У апавяданні «Пад новы год» - вобраз гультая. Гэтыя вобразы апісаны з гумарам.